

KIJK EENS OM JE HEEN:

Richtsje Abma, Janneke Speckmann

Kaartje waarop Martena state is aangegeven (17e eeuw)

Martena-state is een ± 4 ha groot terrein waarop een 17e eeuws landhuis, omgeven door een gracht, dat bewoond wordt door twee gezinnen.

Op het terrein staan verder nog een tweetal andere gebouwen, die vroeger oa. als koetshuis dienden, maar waar nu ook gezinnen in wonen. Bij Martena-state hoort ook nog het Cornjumer bos met een buitengewone stinzenflora, de grafheuvel en het kampeerterein. Wanneer men Martena-state binnenkomt, passeert men twee historische poortjes.

Martena-state ging van geslacht op geslacht over. Tot het begin van de 17e eeuw werd het bewoond door de Martena's, daarna door de Burmania's en de Vegin van Claerbergen's. Omstreeks 1900 kwam het slot leeg te staan doordat in 1894 jonkheer Ducko Martena van Burmania Vegin van Claerbergen stierf.

Het toenmalige slot met de daarbij horende

grond, gebouwen, partikuliere begraafplaats en een som van *f* 1000,— werd aan de Nederlands Hervormde Kerk te Cornjum gelegeerd onder de volgende voorwaarden:

- 1 dat het slot niet mag worden geamoveerd en in de eerste plaats uit inkomsten van de genoemde eigendommen moet worden onderhouden.
- 2 dat de som van *f* 1000,— nooit aan andere doeleinden dan aan het onderhoud der genoemde (in 1809 gestichte) begraafplaats mag worden besteed.
- 3 dat bij het niet naleven van deze voorwaarden of bij de opheffing van de Nederlands Hervormde Gemeente te Cornjum de legaten onder dezelfde voorwaarden vervallen aan de gemeente Leeuwarden.

Intussen waren de opkomsten van de eigendommen zo gering, dat zij onvoldoende waren om het slot, dat eraan toe was om geheel vernieuwd te worden, ook maar gedeeltelijk te herstellen. De kerkvoogden konden dus niet aan de gestelde voorwaarden voldoen. Het slot werd afgebroken. De Nederlands Hervormde Kerk liet het bos een beetje onderhouden door enkele ouden van dagen. Die verzorging van het park was voldoende om langzame verwildering tegen te gaan. Ge-regeld en deskundig onderhoud was echter te kostbaar.

Zegel van de Boskabouters
Het wapen van Martena state

MARTENA-STATE

Toen is van partikuliere zijde het initiatief genomen de vereniging 'De Boskabouters' op te richten. Doel van de Boskabouters was het bos in z'n oude luister te herstellen.

De vrijwilligers verzorgden het bos met zo'n ijver en voortvarendheid dat de naam 'Boskabouters' zeker toepasselijk lijkt.

Immers, ook kabouters plegen hun werk heel vlijtig, snel en zorgvuldig te doen. Er werd een bestuur opgericht dat soms bij elkaar kwam om enkele beslissingen te nemen. Martena-state kon men moeilijk weer herbouwen maar op de plaats waar vroeger het slot heeft gestaan, staat nu een prachtig huis dat dezelfde naam draagt.

In een van de muren is een gevelsteen gemetseld die afkomstig is van de oude state. In Leeuwarden heeft men twee historische

Martena state plus gracht

poortjes opgeduikeld, die in hun oude glorie zijn hersteld door ze in de hoofdingang van het Cornjumer bos in een bijpassende muur te metselen.

Rekreatieplaats

Martena-state heeft voor Cornjum en omstre-

Martena state in haar volle glorie

ken alleen betekenis als kultuurgoed en recreatieplaats.

Het Cornjumer bos is vooral bekend omdat het de belangrijkste vindplaats is van de buitengewone stinzenflora.

De bloemen die men hier kan vinden zijn: krokus, sneeuwklonk, holwortel, hellebloem, wilde tulp, maarts viooltje, Haarlems klokken spel, gele anemoon, adderwortel, longkruid, wilde aronskelk en de wilde aardbei. Dit zijn alle stinzenplanten. Deze planten hebben wel verzorging nodig hoewel ze ook wel wilde planten worden genoemd. Als ze niet geplukt worden vermenigvuldigen ze zich sterk in aantal. Ook is er een kampeerterein, dat beheerd wordt door de heer en mevrouw van der Wal. Hun bedoeling was (en is) om van het kampeerterein iets bijzonders te maken. De heer Van der Wal geeft vooral men-

sen die echte natuurliefhebbers zijn graag de kans om op het veld, omringd door dichte hagen en hoge bomen met veel vogels, te kamperen.

Hij vertelde ons dat vroeger kampeeters door een korte kursus van de ANWB een paspoort konden krijgen dat hen toegang verschafte tot de kampeertereinen. Men kreeg o.a. opdracht om de standplaats precies zo te verlaten als deze voorheen aange troffen was; alleen het gras, waar de tent had gestaan, mocht plat zijn. Als andere resten (papier, lucifers) werden gevonden was men gezakt. (De heer van der Wal tipte ons om lucifers in de grond te steken zodat ze niet meer zichtbaar zouden zijn.) Verder moest de grootst mogelijke stilte en rust worden betracht.

Het kampeerterein is niet uitgerust als een moderne camping wat sanitair betreft maar de omgeving en het uitzicht vergoeden veel.

Grafheuvel

Hier liggen \pm 16 mensen begraven, alle afstammelingen van de Martena's. Tot voor enige tijd was de grafheuvel erg verwaarloosd; de grafstenen waren vuil, het toegangshek vernield.

Men wilde de grafheuvel zo maken als die vroeger was. De enige die dit echter nog weet is de heer van der Wal. Hij vertelde ons van de haag die er vroeger omheen liep, het mooie schelpenpad aan beide kanten en het hek dat in die tijd zeker aan een opknapbeurt toe was.

Helaas zien de bezoekers van het Cornjumer bos die een blik werpen op de grafheuvel niet de mooie heuvel die de heer van der Wal daar graag had willen hebben, aangezien het de Nederlands Hervormde gemeente indertijd aan geld ontbrak om deze te herstellen. Wel

De grafheuvel

is het hek voorzien van het opschrift 'grafheuvel' en zijn de grafstenen enkele malen schoongemaakt.

Op Martena-state is heel wat te zien. De oude state met haar ramen en ruitjes, de gracht, lanen en poortjes en haar gevel was één van de grootste states te Friesland; het nieuwe gebouw echter, met zijn 'sipeltoerke' is ook het bekijken waard.